

Vsem darovalkam in darovalcem, ki ste v novembru prispevali pomoč za Iskričine družine, bodisi neposredno bodisi z nakazilom na naš dobrodelni račun ali s petevrskimi SMS-donacijami na 1919 in s ključno besedo ISKRICA5, se najlepše zahvaljujemo.

iz Ljubljane. Septembra letos smo v Iskrici zapisali, da so mu pri vsega petnajstih mesecih odkrili rakavi tumor na hrbtenici, ki se je razširil tudi na nadledvično žlezo, ledvice in desno pljučno krilo. Zdaj je star sedem let. Na noge se ne more postaviti, ima tudi velike težave z odvajanjem blata, zato nosi pleničke. Njegov hrbet je poln brazgotin, ki so posledica zahtevnih operacij. Vsak dan pridno telovadi, da si krepi mišice rok, s katerimi si pomaga tudi pri premikanju. Iskrica je tej šestčlanski družini zagotovila denar za Nalove nujno potrebne terapije, bralke in bralci pa ste jih dodatno razveselili z velikodušno pomočjo, za katero so vam iskreno hvaležni. Z denarjem, ki ste jim ga poslali po pošti, je mamica **Jasminka** Nailu kupila pisarniški stol, ki si ga je srčno želel, da bo lažje delal domače naloge. Jasminka pravi, da je fant v šoli priden, saj ga učiteljica zelo pohvali. Družina Lelić ima le še eno veliko željo – najti novo najemniško stanovanje, ki bi bilo v pritličju ali dostopno z dvigalom. Zdaj namreč mamica 30-kilogramskega fantka trikrat do štirikrat na dan po stopnicah prenaša v drugo nadstropje.

Vsem darovalkam in darovalcem, ki ste v novembru prispevali pomoč za Iskričine družine, bodisi neposredno bodisi z nakazilom na naš dobrodelni račun ali s petevrskimi SMS-donacijami na 1919 in s ključno besedo ISKRICA5, se najlepše zahvaljujemo. In vnaprej hvala vsem, ki se boste na družine v stiski spomnili tudi ta mesec. Dodajmo, da smo novembra pomagali trem Iskričnim družinam in skupno porabili 551,34 evra. Od tega smo štiričlanski družini **Flac** s Šafarskega namenili 193,16 evra za plačilo poročila za elektriko, Telekomu Slovenije smo plačali 6,10 evra provizije za vašo nakazila pomoči prek SMS-sporočil, 32,66 evra je šlo za provizije banki za plačilo položnic. Mami samohranilki Nini Zdovc iz Celja smo s 84,19 evra pomagali pri plačilu položnic, družini **Krasniqi** iz Nove Gorice pa smo za enak namen prispevali 235,23 evra. Prejšnji mesec je 60 darovalcev zbralo 2439,29 evra pomoči, skupno stanje na Iskričinem računu pa je bilo 30. novembra 30.214,79 evra. ■

Gibanje za ohranitev domačih semen

Štafeta semen poteka že deseto leto in udeležencem je uspelo zbrati, posaditi ter izmenjati veliko avtohtonih vrst za sonaravno pridelavo hrane – Če imate doma stara semena, lahko sodelujete

Meta Černoga

Povprašajmo dedke in babice, kako so hranili semena in kako so nekdaj pridelali hrano brez kemikalij ter bili samooskrbni. To je moto letošnjega gibanja Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen, ki pod okriljem Eko civilne iniciative Slovenije (Ekoci) skupaj s somišljeniki že deseto leto organizira izmenjavo in sejanje semen ter si ves čas prizadeva za ohranjanje avtohtonih semen, samooskrbo, sonaravno pridelavo hrane in trajnostno prihodnost.

»Živimo v nepredvidljivih časih gospodarskih, geopolitičnih in podnebnih sprememb, ki kažejo tudi na predvidljive težave pri zagotavljanju hrane. Doma smo v čudoviti deželi, kjer bi lahko zraslo veliko več, kot pridelamo zdaj. Nekoč so to naši predniki že znali. Vse več ozaveščenih ljudi se sicer zaveda pomembnosti samooskrbe, vendar za varno prihodnost to ne bo dovolj, saj je na svetu že več kot milijarda lačnih lju-

kmetijskih površin na prebivalca. Zaradi gradnje in širjenja infrastrukture vsak dan izgubimo pet hektarov zemlje, izgubili smo že 80 odstotkov avtohtonih semen, zato vsako posajeno seme šteje. Da ne bomo lačni ne mi ne prihodnji rodovi. In da bomo ohranili našo Slovenijo zeleno in trajnostno. Vendar nam brez pomoči in znanja starejših ne bo uspelo,« je prepričana Rotarjeva. Ob tem dodaja, da je treba v prizadevanje za samooskrbo vključiti tudi otroke, javne ustanove, občine, strokovnjake, nevladne organizacije in gospodarske družbe. Le tako bomo poskrbeli za lokalno samooskrbo zdajšnjega in prihodnjih rodov.

Naše babice so vedele, katera semena so najboljša in kako jih hraniti. In nevesta je v poročno balo za dobo dobila tudi najboljša semena. Njena dolžnost je bila ohranjati semena in jih izmenjavati, saj je to pomnilo nadaljnjo ohranitev in naravno zlahtnjenje sorte semen. Vsa ta semena so zrasla brez umetnih gnojil in kemičnih škropiv, ki sedaj po-

mo zadržati vodo, da se dvigne podtalnica. Sedaj so vse njive ravne, zaradi velikih in dragih traktorjev, ki potrebujejo ravno ploskev, pripoveduje Irena Rotar.

Zato apelira na starejše, ki so zakladnica znanja in izkušenj, pomembnih tudi za prihodnost, da sodelujejo pri Štafeti semen, akciji, ki jo pripravljajo že deseto leto zapored. Pri izmenjevalnici semen, cepičev starih sadnih vrst, znanja in dobrin, ki jo organizira Ekoci (v gibanju Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen), gre za izmenjavo semen le s preverjenimi pridelovalci, ki semen ne pridelujejo za industrijske potrebe. Vključuje ljubiteljske vrtničarske semenarje, ki seme pridelujejo zase in imajo kakšno prgišče semen več, da ga lahko prinesejo na Izmenjevalnico. V okviru društva Ajda so semena večinoma pridelana na biodinamičen način, sadjar **Slavko Turšič** iz Sadjarskega društva Borovnica pa ohranja in izmenjuje cepiče starih sadnih sort. Tu se najdejo tudi stare sorte, ki niso vpisane na sortno listo, ampak jih ljudje

onalna semena so podarili tudi genski banki Kmetijskega inštituta Slovenije, vendar se tam takrat niso dovolj potrudili, da bi seme razmnožili. »Delujejo le v skladu z zakonodajo in po zapletenih postopkih – če semena ne vložijo uradni pridelovalec semena, vzdrževalec sorte, ga ne uvrstijo v postopek za proučevanje semen in tako seme ne pride do postopka za vpis na sortno listo semen. Zato je sedaj izmenjevalnica organizirana tako, da bodo prava semena v rokah ljudi kot narodno bogastvo in vedno znova posejana, da bodo rasla in dajala vedno nove plodove, ne glede na to, ali so ali niso vpisane v sezname. Ljudje jih pridelajo in hranijo iz roda v rod ter izmenjujejo med seboj, kot so počeli naši predniki na podeželju že od nekdaj. To je del tradicije,« pripoveduje Rotarjeva, ki upa, da se bo morda med temi pridelovalci našel kdo, ki bo šel preko zahtevnih postopkov in prideloval avtohtona semena za trg, pri čemer mu lahko pomagajo, saj imamo v Sloveniji tudi semenarsko hišo Amarant, za katero semena prideluje že 20 pridelovalcev. Prav tako, še dodaja Rotarjeva, ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano obljublja, da bo temu področju in semenarstvu na splošno v prihodnosti namenilo več pozornosti.

Babice in dedki imajo znanje

Tudi če smo zelo napredni in bomo imeli vse digitalizirano, pametne hiše in vse na računalniku, bo v primeru naravne nesreče ali daljše prekinitve dobave električne energije največ štelo to, kar bomo imeli sami na vrtu ali v shrambi, kar bomo znali narediti sami. »Naši dedki in babice še imajo znanje, ki bi ga sedanji in prihodnji rodovi nujno potrebovali – kako poskrbeti za energijo, kdaj sekati drevesa za drva, da bodo najboljša, da bodo dobro gorela in ne bodo onesnaževala zraka. Naše babice so tudi vedele, kako hraniti živila brez hladilnika. In to znanje nam bo v času, ko se vse glasneje govori o prekinitvah dobave električne energije in tudi o vse dražji elektriki, prišlo še kako prav,« je prepričana Irena Rotar, ki vse vabi, da se pridružijo akciji Štafeta semen.

Moderna kmetijska politika pri intenzivnem kmetovanju od kmeta zahteva vedno nove naložbe: v kmetijske stroje, v vsakoletno kupovanje hibridnih semen, saj drugo ali tretje leto iz njih skoraj nič več ne zraste. Če kmet želi imeti take pridelke, kot piše na etiketi semena, mora kupovati še fitofarmaceutvska sredstva in mineralna gnojila, kar močno povečuje vhodne stroške, zato se nekaterim kmetom, ki imajo manjše kmetije, ne izplača več kmetovati intenzivno in se morajo čim prej preusmeriti v sonaravno kmetovanje. Rotarjeva opaža, da se povečuje število ljudi, ki se zavedajo pomena hrane, pridelane sonaravno, ekološko, biodinamično, permakulturno.

»Tudi uradne ugotovitve so že znane in kažejo, da je hrana, ki jo kupimo v trgovinah, sicer zelo lepa, a je pridelana na način hidroponike – v zaprtih prostorih ali rastlinjakih brez zemlje, kar pomeni, da rastline rastejo na vodi. Takšne rastline ne vsebujejo toliko hranilnih snovi in mineralov kot hrana, ki je zrasla v zemlji in je pridelana na sonaraven način. Potrudimo se, da ne bomo lačni in da bomo ohranili naš košček raja.« ■

Cepiče starih sadnih sort ohranja tudi Slavko Turšič.

di. Ali bomo kmalu tudi mi med njimi, če ne bomo zavihali rokavov?« se sprašuje **Irena Rotar**, predsednica civilne iniciative.

Vsako seme šteje

Zato poudarja, da je zdaj čas, da v okviru možnosti tudi sami poskrbimo za prehransko varnost. »V Sloveniji imamo samo 800 kvadratnih metrov

leg uničevanja zeli bistveno vplivajo na poslabšanje tal in podtalnice ter škodujejo okolju, živalim in ljudem. Dedki so vedeli, da je treba njive orati tako, da se med posameznimi deli njive naredi jarek (mulda oziroma ogon), v katerem se ob nalivih zbira voda, da njiva ni premokra. Vedeli so, da se tak jarek naredi okrog njive in da se jarek zastre, kadar želi-

hranijo iz roda v rod. Med njimi so stare sorte koruze, zelene solate, denimo hrastov list, stare sorte ognjiča, boba, kamilic, buč, seme pšenice enozrnice, različne stare sorte fižola, ajde-...

Kot pravi Irena Rotar, so v preteklosti na ta način našli veliko sort semen, ki jih naši ljudje na podeželju še imajo. Nova avtohtona in tradici-